

Załącznik do Uchwały Nr 5/2011

Zarządu Banku Spółdzielczego w Ostrowi Maz..

z dnia 21.01.2011 r.

**STRATEGIA ZARZĄDZANIA POSZCZEGÓLNYMI RODZAJAMI
RYZYKA
W BANKU SPÓŁDZIELCZYM W OSTROWI MAZOWIECKIEJ**

SPIS TREŚCI

1. Postanowienia ogólne	2
2. Podstawowe definicje	3
3. Istota i cel zarządzania ryzykiem	6
4. Organizacja zarządzania ryzykiem	8
5. Zasady zarządzania ryzykiem	10
6. Zasady ustalania wewnętrznych limitów ryzyka	11
7. Zadania priorytetowe w zakresie zarządzania ryzykiem	13
8. Kontrola ryzyka	14
9. Postanowienia końcowe	15

Załączniki:

1. Załącznik 1: Strategia kapitałowa
2. Załącznik 2: Cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym
3. Załącznik 3: Cele strategiczne w zakresie ryzyka płynności
4. Załącznik 4: Cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej
5. Załącznik 5: Cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ryzykiem braku zgodności.
6. Załącznik 6: Cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem walutowym (rynkowym)
7. Załącznik 7: Schemat organizacji zarządzania ryzykiem w Banku

1. Postanowienia ogólne

§ 1

Każda aktywność podejmowana przez Bank Spółdzielczy w Ostrowi Mazowieckiej, zwany w dalszej części Bankiem, generuje ryzyko.

§ 2

Bank, działając w interesie swoich członków, prowadzi działalność bankową na rzecz osób fizycznych, osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej, jeżeli posiadają zdolność prawną.

§ 3

Z uwagi na charakter i zakres prowadzonej działalności, najbardziej znaczącym rodzajem ryzyka w Banku jest **ryzyko kredytowe** oraz jego pochodne wymienione w Uchwale nr 383/2008 KNF tj. ryzyko koncentracji i rezydualne. Jednocześnie w Banku występują również inne rodzaje ryzyka takie jak:

1. ryzyko rynkowe, rozumiane jako walutowe,
2. ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej,
3. ryzyko operacyjne,
4. ryzyko płynności,,
5. ryzyko kapitałowe (reputacji), będące pochodną ww. ryzyk,,
6. inne ryzyka uznane przez Bank za istotne, zgodnie z Procedurą szacowania kapitału wewnętrznego oraz oceny adekwatności kapitałowej w Banku Spółdzielczym w Ostrowi Mazowieckiej”

§ 4

W celu ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem Bank wprowadza regulację o nazwie „Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Ostrowi Mazowieckiej”, zwaną w dalszej części opracowania Strategią.

Niniejsza Strategia jest zgodna z celami strategicznymi i ogólnymi zamierzeniami Banku w zakresie zarządzania ryzykiem, zawartymi w Strategii działania Banku.

§ 5

Niniejsza Strategia określa:

1. Istotę i cel zarządzania ryzykiem w Banku,
2. Rolę organów nadzorczych i pracowników w procesie zarządzania ryzykiem,
3. Zasady zarządzania ryzykiem,
4. Zadania priorytetowe w zakresie zarządzania ryzykiem, wynikające min. z dostosowania do Nowej Umowy Kapitałowej,
5. Zasady kontroli wewnętrznej i audytu.

§ 6

Przy opracowaniu niniejszej Strategii uwzględniono wytyczne wynikające z postanowień rekomendacji nadzorczych oraz zapisów ustawowych, dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku

2. Podstawowe definicje

§ 7

Przyjęte w niniejszej Strategii pojęcia oznaczają:

1. **Rada Nadzorcza** – Rada Nadzorcza Banku Spółdzielczego w Ostrowi Mazowieckiej;
2. **Zarząd** – Zarząd Banku Spółdzielczego w Ostrowi Mazowieckiej;
3. **KZR** – Komitet ds. Zarządzania Ryzykami;
4. **KK** – Komitet Kredytowy;
5. **Bank Zrzeszający** – Bank Polskiej Spółdzielczości S.A.
6. **Uchwała w sprawie adekwatności kapitałowej** – uchwała nr 76/2010 KNF z dnia 10 marca 2010r.
7. **Ryzyko istotne** – występujące w Banku ryzyka, uznane za istotne na podstawie Instrukcji wyznaczania wymogów kapitałowych, wymienione w Uchwale nr 383/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008r.

8. **Ryzyko kredytowe** – jest to ryzyko niewywiązania się kontrahenta Banku z obowiązku zwrotu udzielonych kontrahentowi przez Bank należności; ryzyko to wpływa w sposób najbardziej istotny na działalność Banku, ponieważ niespłacenie udzielonych należności wiąże się z poniesieniem przez Bank ewentualnych dużych strat.
9. **Ryzyko koncentracji zaangażowań** – ryzyko niewykonania zobowiązania/zobowiązań przez pojedyncze (także powiązane kapitałowo lub organizacyjnie) podmioty oraz przez grupy podmiotów, w przypadku, których prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania jest zależne od wspólnych czynników. Ryzyko to związane jest ze zbyt dużym zaangażowaniem Banku wobec:
- 1) pojedynczych klientów lub grup klientów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie,
 - 2) tego samego sektora gospodarczego (branży),
 - 3) tego samego rodzaju zabezpieczenia
 - 4) tego samego rodzaju instrument finansowy.
10. **Ryzyko rynkowe** – jest to ryzyko poniesienia straty wynikającej ze zmian kursów walut.
11. **Ryzyko stopy procentowej** – ryzyko wynikające z narażenia aktualnego i przyszłego wyniku finansowego Banku oraz posiadanych kapitałów (funduszy) na niekorzystny wpływ zmian niezależnych od Banku rynkowych stóp procentowych. Ryzyko to w Banku związane jest z:
- 1) ryzykiem przeszacowania,
 - 2) ryzykiem bazowym
 - 3) ryzykiem opcji klienta
 - 4) ryzykiem krzywej dochodowości.
12. **Ryzyko operacyjne** – jest to ryzyko poniesienia strat powstałych w wyniku niewłaściwych lub wadliwie przebiegających procesów wewnętrznych, działań ludzi, funkcjonowania systemów, strat wynikających z przyczyn zewnętrznych;
13. **Ryzyko płynności** – jest to ryzyko utraty zdolności do terminowego wywiązywania się z bieżących i przyszłych zobowiązań bilansowych i pozabilansowych w terminie ich wymagalności bez ponoszenia nieakceptowalnych strat.

14. **Ryzyko rezydualne** – jest to ryzyko związane ze stosowaniem przez Bank technik redukcji ryzyka kredytowego (form zabezpieczeń), które mogą być mniej efektywne niż oczekiwano w momencie ich przyjmowania. W Banku ryzyko rezydualne stanowi element ryzyka kredytowego.
15. **Identyfikacja ryzyka** – analiza, na podstawie zgromadzonych danych, czynników wewnętrznych i zewnętrznych występowania ryzyka w Banku oraz stopnia ich wpływu na wynik finansowy. Metody i procedury identyfikacji poszczególnych rodzajów ryzyka zawierają szczegółowe regulacje wewnętrzne w zakresie zarządzania ryzykami w Banku. Proces identyfikacji ryzyka odbywa się w formie:
 - 1) gromadzenia, aktualizacji, przechowywania danych,
 - 2) generowania raportów dotyczących ryzyka,
 - 3) udostępniania raportów komórkom odpowiedzialnym za analizę danych,
 - 4) analizy i oceny czynników ryzyka na podstawie zgromadzonych danych,
16. **Pomiar ryzyka** - zasady pomiaru, analizy oraz testowania warunków skrajnych ekspozycji na ryzyko, umożliwiające zarządzanie tym ryzykiem w skali Banku, ujęte w wewnętrznych procedurach.
17. **Raportowanie ryzyka** - określenie formy i terminów przekazywania wewnętrznego sprawozdania o poziomie ryzyka, którego szczegółowość i częstotliwość sporządzania powinny być adekwatne do rodzaju i skali ponoszonego przez Bank ryzyka. Sprawozdanie powinno być dostępne dla właściwych pracowników w czasie wystarczającym do przeprowadzenia i podjęcia odpowiednich działań.
18. **Limitowanie ryzyka** - określenie zasad ustalania wewnętrznych limitów oraz wskazanie komórki lub pracowników odpowiedzialnych za ich ustalanie.
19. **Zarządzanie ryzykiem** – zorganizowany proces gromadzenia, udostępniania, analizy danych dotyczących identyfikacji danego rodzaju ryzyka oraz podejmowanie na jej podstawie działań o charakterze proceduralnym, organizacyjnym i wykonawczym, mających na celu redukcję ryzyka do akceptowanego poziomu oraz eliminowanie / ograniczanie negatywnych skutków ekspozycji na ryzyko. Systemy zarządzania ryzykami w Banku podlegają okresowemu przeglądowi.
20. **Kontrolowanie ryzyka** - wskazanie komórki lub pracowników odpowiedzialnych za realizację zadań związanych z zarządzaniem ryzykiem w Banku oraz za badanie

zgodności działania wszystkich jednostek Banku z regulacjami wewnętrznymi i nadzorczymi, jak również za informowanie o stwierdzonych nieprawidłowościach.

21. **Testy warunków skrajnych** - zestaw różnych technik badawczych stosowanych głównie w celu określenia odporności sytuacji ekonomiczno-finansowej Banku na wystąpienie wyjątkowych, niekorzystnych ale możliwych wydarzeń (tzw. szoków rynkowych). Efektem przeprowadzania testów warunków skrajnych jest tworzenie scenariuszy zachowań na wypadek ich wystąpienia (planów awaryjnych).

3. Istota i cel zarządzania ryzykiem

§ 8

Podjęcie ryzyka zmusza Bank do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwania form obrony przed zagrożeniami i dostosowywania działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych. Ostrożnościowe podejmowanie ryzyka, oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka.

§ 9

W Banku prowadzony jest proces identyfikacji, pomiaru, limitowania, raportowania i kontroli podejmowanego ryzyka. Bank ocenia ryzyko wynikające z działalności planowanej do podjęcia w przyszłości.

§ 10

W celu realizacji procesów wymienionych w § 9 w Banku realizowane są zadania, związane z analizą podstawowych wartości mierników charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów ryzyka.

§ 11

Do głównych zadań w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku należy:

1. Dostarczanie informacji na temat ryzyka i jego profilu.

2. Stosowanie działań profilaktycznych redukujących ryzyko i jego skutki.
3. Monitorowanie dopuszczalnego poziomu ryzyka.
4. Szacowanie wymogów kapitałowych na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka.
5. Audyt skuteczności zarządzania ryzykiem w Banku.

§ 12

Ograniczanie ekspozycji na ryzyko w Banku następuje poprzez:

1. Opracowanie przez Zarząd i zatwierdzenie przez Radę Nadzorczą Banku Strategii działania Banku, w której jednym z podstawowych celów jest zapewnienie odpowiednich kapitałów na pokrycie podejmowanych przez Bank rodzajów i wysokości ryzyka.
2. Opracowanie przez Zarząd i zatwierdzenie przez Radę Nadzorczą Banku niniejszej Strategii, zawierającej cele strategiczne i planowane działania średnio i krótkookresowe, umożliwiające ich realizację w zakresie zarządzania ryzykiem bankowym. Cele strategiczne w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka zawierają załączniki nr 1-6 do niniejszej Strategii.
3. Określenie zagrożeń z tytułu ryzyka podejmowanego przez Bank. Analizę profilu poszczególnych rodzajów ryzyka zawierają szczegółowe regulacje, obowiązujące w Banku.
4. Wskazanie obszarów ryzyka, wymagających modyfikacji lub uzupełnienia technicznych i organizacyjnych instrumentów redukcji ryzyka.
5. Opracowanie, wdrożenie, okresowy przegląd i aktualizacja wdrożonych metod zarządzania ryzykiem w celu adaptacji do bieżących warunków zewnętrznych oraz potrzeb Banku.
6. Określenie zadań i wyznaczenie stanowisk służbowych w strukturze organizacyjnej Banku, odpowiedzialnych za realizację zadań w ramach systemu zarządzania ryzykiem. Schemat organizacji zarządzania ryzykiem w Banku zawiera Załącznik nr 7.
7. Bieżąca aktualizacja szczegółowych pisemnych procedur obejmujących pomiar, limitowanie, monitorowanie i kontrolowanie ryzyka w Banku.
8. Opracowanie i bieżącą aktualizację regulacji wewnętrznych Banku, dotyczących planowanych działań zabezpieczających w postaci planów awaryjnych i planów ciągłości działania w sytuacjach kryzysowych.

4. Organizacja zarządzania ryzykiem

§ 13

W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą następujące organy, jednostki i komórki organizacyjne:

1. Rada Nadzorcza,
2. Zarząd Banku,
3. Komitet ds. Zarządzania Ryzykami,
4. Komitet Kredytowy,
5. Zespół Ryzyk, Planowania i Analiz,
6. Zespół Audytu Wewnętrznego,
7. Pozostali pracownicy Banku.

§ 14

Do podstawowych zadań poszczególnych podmiotów systemu zarządzania ryzykiem należy:

1. **Rada Nadzorcza** dokonuje okresowej oceny realizacji przez Zarząd założeń Strategii w odniesieniu do zasad zarządzania ryzykiem oraz alokacji kapitału na pokrycie istotnych rodzajów ryzyka w Banku. W tym celu Zarząd Banku okresowo przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat skali i rodzajów ryzyka, na które narażony jest Bank, prawdopodobieństwa jego występowania, skutków i metod zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad kontrolą systemu zarządzania ryzykiem oraz ocenia jej adekwatność i skuteczność. Rada Banku zatwierdza w planie ekonomiczno-finansowym ogólny poziom ryzyka Banku.
2. **Zarząd Banku** odpowiada za opracowanie i wdrożenie strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, w tym za zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem oraz, jeśli to konieczne – dokonania weryfikacji w celu usprawnienia tego systemu. Instrukcje i procedury zarządzania ryzykiem obejmują pełny zakres działalności Banku.

3. **Komitet ds. Zarządzania Ryzykami** inicjuje i koordynuje działania w zakresie identyfikacji, pomiaru, limitowania, monitorowania i raportowania ryzyka oraz opiniuje regulacje wewnętrzne Banku pod kątem poszczególnych rodzajów ryzyka. Opiniuje podejmowanie działań, zmierzających do utrzymania ryzyka na akceptowalnym poziomie. Skład i szczegółowe zadania Komitetu określa „Regulamin działania Komitetu ds. Zarządzania Ryzykami w Ostrowi Mazowieckiej”.
4. **Komitet Kredytowy** uczestniczy w procesie opiniowania transakcji kredytowych oraz ich klasyfikacji pod kątem ryzyka ponoszonego przez Bank. Skład i szczegółowe zadania Komitetu określa „Regulamin działania Komitetu Kredytowego”
5. **Zespół Ryzyk, Planowania i Analiz** monitoruje realizację wyznaczonych celów i zadań strategicznych, procesów tworzenia zysku oraz przedstawia i monitoruje pozycję Banku w zakresie bezpieczeństwa finansowego i operacyjnego. Podstawowe zadania Zespołu to gromadzenie, przetwarzanie, pomiar i raportowanie odpowiednim organom i komórkom Banku, informacji dotyczących podejmowanego przez Bank ryzyka oraz opracowywanie regulacji wewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykami oraz szacowania wewnętrznych wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.
6. **Zespół Audytu Wewnętrznego** ma za zadanie kontrolę i ocenę skuteczności działania systemu zarządzania ryzykiem oraz dokonywanie regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem, obowiązujących w Banku. Zespół dostarcza obiektywnej oceny adekwatności i skuteczności funkcjonującego systemu zarządzania oraz zgodności przeprowadzanych operacji bankowych z wewnętrznymi regulacjami Banku. Zadania Zespołu mogą zostać zlecone do realizacji przez odpowiednie służby Banku Zrzeszającego.
7. **Pozostali pracownicy Banku** mają obowiązek przestrzegania zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, obowiązujących w Banku w formie wewnętrznych regulacji i zaleceń, uczestnictwa w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń generujących ryzyko oraz raportowania tych zdarzeń.

5. Zasady zarządzania ryzykiem

§ 15

Podstawowe zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka reguluje niniejsza Strategia oraz zatwierdzone przez Zarząd Banku instrukcje i regulaminy, obejmujące obszary ryzyka, które Bank uznał za istotne. Istotność poszczególnych ryzyk Bank określa na podstawie „Procedury szacowania kapitału wewnętrznego oraz oceny adekwatności kapitałowej w Ostrowi Mazowieckiej”.

§ 16

Proces zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku obejmuje następujące działania:

1. Gromadzenie informacji.
2. Identyfikację i ocenę ryzyka.
3. Limitowanie ryzyka.
4. Pomiar i monitorowanie ryzyka.
5. Raportowanie.
6. Zastosowanie narzędzi redukcji ryzyka (działania zapobiegawcze).

§ 17

Bieżące zarządzanie poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku polega na:

1. Gromadzeniu informacji dotyczących ryzyka.
2. Ograniczaniu ryzyka, powstającego w działalności Banku do akceptowalnego poziomu, wykorzystując do tego celu informacje otrzymane z jednostek/komórek organizacyjnych Banku.
3. Podejmowaniu działań zmierzających do ograniczenia liczby i skali występujących zagrożeń.
4. Ograniczaniu/eliminowaniu negatywnych skutków ryzyka.

§ 18

W bieżącym zarządzaniu poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku szczególnie nacisk

położony jest na wyjaśnienie przyczyn występowania zdarzeń generujących ryzyko oraz oszacowanie ich wpływu na efektywność działania Banku, z wykorzystaniem technik testowania warunków skrajnych.

§ 19

Stosowanie technik testowania warunków skrajnych pozwala na ograniczenie ryzyka zmian warunków makroekonomicznych w działalności Banku. W Banku testom warunków skrajnych poddawane są takie czynniki ryzyka jak:

1. Zmiana rynkowych stóp procentowych o co najmniej 200 punktów bazowych.
2. Zmiany rynkowych cen nieruchomości.
3. Inne zmiany w otoczeniu Banku, koniunkturalne, społeczno-gospodarcze mogące mieć wpływ na ryzyko Banku.

§ 20

Wybór konkretnych technik redukcji ryzyka może rodzić konsekwencje finansowe, toteż Zarząd dokonuje analizy opłacalności i podejmuje decyzje o zastosowaniu najbardziej optymalnych rozwiązań w zakresie organizacji, automatyzacji i dokumentowania procesów zarządzania ryzykiem w Banku.

6. Zasady ustalania wewnętrznych limitów ryzyka

§ 21

W Banku obowiązują wewnętrzne limity ostrożnościowe, dostosowane do skali, profilu i złożoności działalności Banku.

§ 22

Ustalanie wewnętrznych limitów, o których mowa w §21 ma na celu dywersyfikację ryzyka w Banku.

§ 23

Szczegółowe zasady ustalania i aktualizacji wewnętrznych limitów oraz ich wysokość

ustala Zarząd po zasięgnięciu opinii Komitetu ds. Zarządzania Ryzykami.

§ 24

1. Wysokość limitów, o których mowa w § 21 jest dostosowana do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku.
2. Podstawowe wskaźniki wyznaczające ogólny poziom ryzyka Banku to:
 - 1) Współczynnik wypłacalności,
 - 2) Wskaźnik jakości kredytów,
 - 3) Wysokość utworzonych rezerw celowych na ryzyko ogólne,
 - 4) Wynik finansowy Banku.

§ 25

Analizy będące podstawą do określenia wysokości limitów wewnętrznych są sporządzane w formie pisemnej i przechowywane przez Zespół Ryzyk, Planowania i Analiz.

§ 26

1. Zarząd Banku w wewnętrznych regulacjach określa sytuacje, w których dopuszczalne jest przekroczenie limitów wewnętrznych, o których mowa w § 21.
2. Zarząd określa sposób postępowania w przypadku przekroczenia limitów, o których mowa w § 21, w tym działania mające na celu wyjaśnienie przyczyn przekroczenia innego niż to, o którym mowa w ust. 1, wyeliminowanie tego przekroczenia, oraz środki mające na celu zapobieganie takim sytuacjom w przyszłości.
3. Zarząd wyznacza komórki odpowiedzialne za realizację działań wymienionych w ust.2.

§ 27

Monitorowanie przestrzegania obowiązujących w Banku norm nadzorczych oraz limitów wewnętrznych przeprowadza Zespół Ryzyk, Planowania i Analiz.

§ 28

Raport wykorzystania norm i limitów, o których mowa w § 27 przedkładany jest okresowo Komitetowi ds. Zarządzania Ryzykami, Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej – w cyklach

czasowych wynikających z wewnętrznych uregulowań Systemu Informacji Zarządczej.

7. Zadania priorytetowe w zakresie zarządzania ryzykiem

§ 29

Bank wyznacza zadania priorytetowe w celu realizacji celów strategicznych w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz określonych w planach i politykach celów średnio- i krótko-terminowych.

Priorytetowy charakter zadań w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku wynika z konieczności dostosowania wewnętrznych procedur oraz organizacji zarządzania Bankiem do zmieniających się regulacji zewnętrznych.

§ 30

Priorytetowe zadania związane z weryfikacją regulacji wewnętrznych obejmują:

1. Określenie zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka w Banku.
2. Podział zadań i odpowiedzialności w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, zapewniający niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej, z której to ryzyko wynika.
3. Dostosowanie struktury organizacyjnej do wielkości i profilu prowadzonej działalności.
4. Aktualizacja pisemnych strategii oraz procedur w zakresie systemu zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, systemu kontroli wewnętrznej oraz szacowania kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego.
5. Stała aktualizacja systemu informacji zarządczej, ze szczególnym uwzględnieniem roli Rady Nadzorczej Banku.
6. Doskonalenie systemów informatycznych, w celu ich dostosowania do wymagań NUK.
7. Stałe doskonalenie metod zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.
8. Organizowanie szkoleń dla pracowników i członków Rady Nadzorczej w zakresie zarządzania ryzykami.
9. Organizacja systemu kontroli funkcjonalnej i audytu.

§ 31

Za realizację zadań priorytetowych wymienionych w § 30 odpowiedzialny jest Zarząd oraz wyznaczone komórki organizacyjne Banku.

8. Kontrola ryzyka

§ 32

System kontroli wewnętrznej odgrywa strategiczną rolę dla bezpieczeństwa działania Banku i jest istotnym elementem zarządzania ryzykiem. Zasady przeprowadzania kontroli ryzyka są zgodne z „Regulaminem kontroli wewnętrznej” i powinny być uwzględnione w planie kontroli wewnętrznej i audytu.

§ 33

1. Każdy pracownik Banku ma obowiązek dokonywania bieżącej kontroli ryzyka na zajmowanym stanowisku pracy.
2. Kierownicy jednostek i komórek organizacyjnych mają obowiązek przeprowadzania kontroli przestrzegania wewnętrznych regulacji Banku w zakresie poszczególnych rodzajów ryzyka przez podległych im pracowników.

§ 34

System kontroli ryzyka obejmuje:

1. Adekwatny proces identyfikacji i oceny poszczególnych rodzajów ryzyka.
2. Zasady strategii, polityki, procedury, instrukcje, metodologie.
3. Adekwatne systemy informacji zarządczej.
4. Proces regularnego przeglądu i oceny zgodności działania Banku z zasadami polityki/strategii oraz procedurami.

§ 35

Celem kontroli jest ujawnienie niedoskonałości systemu, błędów procesu zarządzania

ryzykiem, niedoskonałości procedur w obszarach ryzyka oraz proponowanie możliwych do zastosowania rozwiązań poprawiających jakość działania systemów i procesów zarządzania ryzykiem.

§ 36

Na podstawie sprawozdania z przeprowadzonych kontroli Zarząd Banku podejmuje decyzje odnośnie doskonalenia jakości procedur, środków technicznych i organizacyjnych obowiązujących w Banku.

9. Postanowienia końcowe

§ 37

1. Zarządzanie poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku powinno być zgodne z obowiązującymi przepisami, posiadanymi uprawnieniami, niniejszą Strategią oraz obowiązującymi w Banku regulacjami wewnętrznymi.
2. Niniejsza Strategia podlega corocznej weryfikacji, której dokonuje Zespół Ryzyk, Planowania i Analiz. Wnioski przedkładane są Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej Banku.
3. „Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Ostrowi Mazowieckiej” oraz jej zmiany podlegają zatwierdzeniu przez Radę Nadzorczą.
4. Postanowienia niniejszej Strategii mają zastosowanie we wszystkich jednostkach i komórkach organizacyjnych Banku.
5. Niniejsza Strategia wchodzi w życie z dniem podpisania.

Strategia kapitałowa

1. Podstawowym celem strategicznym jest budowa odpowiednich funduszy własnych, zapewniających bezpieczeństwo zgromadzonych depozytów.
2. Zarządzanie adekwatnością kapitałową obejmuje dwa kierunki działań:
 - a) zwiększanie wysokości funduszy własnych
 - b) analiza wymogów kapitałowych
3. Podstawowe źródła budowy funduszy własnych Banku to:
 - a) udziały członkowskie,
 - b) wynik finansowy.
4. Wieloletni plan budowy funduszy własnych Bank ujmuje w zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą Strategii działania, natomiast szczegółowe zamierzenia w tym zakresie ujęte są w Polityce kapitałowej, stanowiącej załączenie do planu ekonomiczno-finansowego.
5. Bank tworzy minimalne wymogi kapitałowe na ryzyka Filaru I tj., zgodnie z Uchwałą w sprawie adekwatności kapitałowej.
6. Bank analizuje inne istotne rodzaje ryzyka, na które tworzy dodatkowe wymogi kapitałowe w ramach filaru II NUK. Zasady tworzenia wymogów kapitałowych zawiera „Procedury szacowania kapitału wewnętrznego oraz oceny adekwatności kapitałowej w Ostrowi Mazowieckiej”.
7. Bank podejmuje ryzyko na poziomie zapewniającym utrzymanie współczynnika wypłacalności na poziomie nie niższym niż 10%.
8. W Polityce kapitałowej Bank określa limity alokacji kapitału z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, dostosowane do skali, złożoności i poziomu ryzyka występującego w Banku.
9. Analizie poddaje się przestrzeganie ww. limitów, a każde przekroczenie jest sygnalizowane Radzie Nadzorczej wraz z informacjami na temat podjętych działań w celu uniknięcia takiej sytuacji w przyszłości.
10. Bank analizuje wpływ wystąpienia warunków skrajnych (spadek funduszy, wzrost wymogów kapitałowych) na współczynnik wypłacalności i na podstawie tych analiz opracowuje i weryfikuje plany awaryjne w zakresie adekwatności kapitałowej.

11. Bank dokonuje okresowego przeglądu procesu szacowania wymogów wewnętrznych. Wyniki przeglądu są prezentowane Radzie Nadzorczej, która dokonuje oceny adekwatności kapitałowej.

12. Bank w swojej działalności zakłada wypłatę dywidendy na poziomie satysfakcjonującym udziałowców, w oparciu o możliwości finansowe banku i potrzeby w zakresie wyposażenia w kapitał.

Cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym

1. Działalność kredytowa to najbardziej dochodowa część działalności Banku jednocześnie obciążona największym ryzykiem.
2. Ryzyko kredytowe w Banku wynika między innymi z koncentracji, która jest efektem ograniczenia działalności Banku do obszaru określonego w Statucie, zatwierdzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego.
3. Bank dąży do ograniczania ryzyka kredytowego oraz ryzyka koncentracji wyznaczając limity rozwoju akcji kredytowej, w odniesieniu do branż, zabezpieczeń, grup klientów.
4. Działalność kredytową Banku cechuje dążenie do zachowania równowagi pomiędzy dochodowością a bezpieczeństwem. Równowaga ta jest możliwa dzięki podejmowaniu przez Bank odpowiednich działań zabezpieczających przed skutkami ryzyka.
5. Działania zabezpieczające podejmowane są w dwóch podstawowych obszarach:
 - a) ryzyko pojedynczej transakcji,
 - b) ryzyko portfela.
6. Działania zabezpieczające w obszarze ryzyka pojedynczej transakcji to:
 - a) wdrożenie metod oceny zdolności kredytowej dostosowanych do charakterystyki ryzyka poszczególnych grup kredytobiorców,
 - b) wdrożenie metod ograniczających nadmierne zadłużanie się gospodarstw domowych, kredytowanych przez Bank.
 - b) zatwierdzenie zasad monitorowania sytuacji ekonomiczno-finansowej oraz zabezpieczeń, ze szczególnym uwzględnieniem zapisów Rekomendacji „T”,
 - c) przeprowadzanie klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenie rezerw zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów,
 - d) udzielanie pełnomocnictw do podejmowania decyzji kredytowych na podstawie systemu kompetencji decyzyjnych obowiązujących w Banku
 - e) rozdzielenie funkcji związanych z bezpośrednią obsługą klienta (gromadzenie dokumentów, przygotowanie danych do analiz, sporządzanie propozycji klasyfikacji na

podstawie monitoringu sytuacji klienta) od oceny ryzyka przez decydentów,

f) analiza wskaźnika LtV przy kredytach hipotecznych i mieszkaniowych.

7. Działania zabezpieczające w obszarze ryzyka portfela to:

a) dywersyfikacja kredytów,

b) pozyskiwanie do współpracy klientów o dobrej sytuacji ekonomicznej, sprawdzonej reputacji, dobrze współpracujących w Banku.

c) tworzenie, weryfikacja i analiza wykonania limitów koncentracji zaangażowań i dużych zaangażowań,

d) opracowanie systemu informacji zarządczej w zakresie działalności kredytowej,

e) analiza rynku, w tym rynku nieruchomości,

f) wykorzystanie baz danych, dotyczących zadłużenia gospodarstw domowych (np. BIK).

g) ocena jakości portfela kredytowego oraz wskaźnika pokrycia rezerwami kredytów zagrożonych.

8. Bank zapewnia niezależność funkcji pomiaru ryzyka kredytowego od działalności kredytowej poprzez wprowadzenie zasady, że osoby opracowujące dane do analizy ryzyka kredytowego nie podejmują decyzji kredytowych. Decyzja kredytowa, która spowoduje przekroczenie zaangażowania wobec kredytobiorcy ponad 400 tys. PLN wymaga dodatkowo opinii Komitetu Kredytowego.

9. Ryzyko kredytowe jako najistotniejszy rodzaj ryzyka w Banku podlega nadzorowi ze strony Prezesa Zarządu.

10. W Banku funkcjonują regulacje wewnętrzne obejmujące zasady zarządzania ryzykiem kredytowym, które podlegają okresowej weryfikacji.

11. Zasady zarządzania ryzykiem kredytowym są poddawane okresowej ocenie w ramach audytu wewnętrznego przez Zespół Audytu Wewnętrznego.

Cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem płynności

1. Celem strategicznym Banku w zarządzaniu płynnością jest pełne zabezpieczenie jego płynności, minimalizacja ryzyka utraty płynności przez Bank w przyszłości oraz optymalne zarządzanie nadwyżkami środków finansowych.
2. Realizacja strategii zarządzania płynnością następuje poprzez równoczesne zarządzanie aktywami i pasywami oraz pozycjami pozabilansowymi Banku.
3. Zarządzanie ryzykiem płynności w Banku ma charakter skonsolidowany i całościowy. Oznacza to zarządzanie płynnością złotową i walutową, zarówno w odniesieniu do pozycji bilansowych jak i pozabilansowych we wszystkich horyzontach czasowych ustalonych przez Bank i obejmuje wszystkie komórki i jednostki organizacyjne Banku.
4. Struktura posiadanych przez Bank aktywów powinna umożliwiać elastyczne dostosowywanie się do potrzeb płynnościowych. W tym celu Bank dywersyfikuje swoje aktywa według następujących kryteriów:
 - a) płynności,
 - b) bezpieczeństwa,
 - c) rentowności.
5. Bank może regulować swoją płynność płatniczą poprzez wykorzystywanie szeregu instrumentów oferowanych przez Bank Zrzeszający. Po stronie aktywnej są to przede wszystkim rachunki bieżące i lokaty terminowe, które charakteryzują się wysoką płynnością. Po stronie pasywnej jest to kredyt w rachunku bieżącym, lokaty płynnościowe oraz inne kredyty celowe oferowane przez Bank Zrzeszający. Płynne finansowanie swoich klientów Bank może prowadzić poprzez system współfinansowania konsorcjalnego z Bankiem Zrzeszającym. Celem poprawy płynności, Bank może przeprowadzać z Bankiem Zrzeszającym transakcje sprzedaży wierzytelności.
6. Bank zakłada utrzymanie dotychczasowej struktury depozytów przyjętych od klientów

Banku, gdzie głównym źródłem finansowania aktywów są depozyty podmiotów niefinansowych i budżetu.

7. Celem Banku jest wydłużenie średniego terminu wymagalności przyjmowanych depozytów, tak aby Bank mógł otwierać, po stronie aktywnej, pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym. Bank będzie dążył do takiego konstruowania produktów depozytowych, aby było to optymalne pod kątem ryzyka płynności. Zarządzanie bazą depozytową Banku poprzez przyjęty limit koncentracji zakłada ograniczenia w zakresie uzależnienia od poszczególnych źródeł finansowania.
8. Przyjmowane przez Bank lokaty walutowe - ze względu na ich relatywnie niski udział w ogólnej strukturze przyjmowanych lokat ogółem - nie stanowią obecnie zagrożenia dla jego płynności.
9. Z punktu widzenia zarządzania płynnością Banku najważniejsza jest analiza poziomu płynności w ujęciu krótko- i średnioterminowym. W celu posiadania pełnej oceny strukturalnej posiadanych aktywów i pasywów dokonuje się analizy w poszczególnych przedziałach czasowych.
10. Bank ogranicza ryzyko płynności poprzez stosowanie systemu limitów oraz odpowiednie kształtowanie struktury posiadanych aktywów i pasywów.
11. Bank dokonuje identyfikacji wszelkich zagrożeń związanych z ryzykiem utraty płynności. W zależności od stwierdzonego charakteru zagrożenia utraty płynności Bank postępuje według określonych procedur awaryjnych.

Cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej

1. Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest utrzymanie relacji przychodów i kosztów odsetkowych oraz bilansowej wartości zaktualizowanej kapitału wynikającej ze zmian stóp procentowych, w granicach nie zagrażających bezpieczeństwu Banku i akceptowanych przez Radę Nadzorczą.
2. Do obowiązków Banku związanych z zarządzaniem ryzykiem stopy procentowej oraz marżą odsetkową należy:
 - a) codzienna działalność operacyjna,
 - b) kształtowanie polityki stóp procentowych Banku.
3. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej oraz marżą odsetkową opiera się na :
 - a) analizie obecnego oraz prognozowanego kształtowania się stóp procentowych na rynku międzybankowym,
 - b) analizach narażenia Banku na ryzyko stóp procentowych oraz analizach oprocentowania produktów Banku,
 - c) prognozach kształtowania się przyszłego wyniku odsetkowego,
 - d) dostępności produktów aktywnych i pasywnych,
 - e) przestrzeganiu ustalonych limitów,
 - f) realizowaniu celów przyjętych w strategii Banku.
4. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej oraz marżą odsetkową odbywa się poprzez:
 - a) kształtowanie oprocentowania aktywów i pasywów,
 - b) wydłużanie aktywów bądź pasywów poprzez szersze zastosowanie instrumentów o stałej stopie procentowej,

- c) skracanie aktywów bądź pasywów poprzez zwiększanie udziału instrumentów o zmiennej stopie procentowej,
- d) zmianę długości zapadalności aktywów o oprocentowaniu stałym,
- e) zwiększenie liczby umów z klauzulą możliwej zmiany oprocentowania,
- f) zmniejszeniu lub zwiększeniu zaangażowania w aktywach mniej wrażliwych na zmiany stóp procentowych,
- g) zmianę strategii kredytowej.

5. Kształtowanie poziomu oprocentowania produktów oferowanych przez Bank uwzględnia:

- a) analizę oprocentowania produktów u konkurencji i na rynku międzybankowym,
- b) wpływ zmiany oprocentowania na inne ryzyka Banku,
- c) strategię działania i rozwoju Banku,
- d) marże realizowane na poszczególnych produktach.

Cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ryzykiem braku zgodności

Cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku to:

- 1) utrzymanie narażenia Banku na ryzyko operacyjne na akceptowanym przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku, bezpiecznym dla działania i rozwoju Banku poziomie.
- 2) zapewnienie świadomości występowania ryzyka operacyjnego obciążającego bank na wszystkich szczeblach zarządzania
- 3) minimalizowanie strat z tytułu ryzyka operacyjnego,
- 4) wdrożenie i systematyczna weryfikacja procesów zapobiegania występowaniu oraz zmniejszania skutków ryzyka, odpowiednio do rodzaju ryzyka i jego możliwego wpływu na wynik Banku
- 5) zapobieganie powstawaniu zagrożeń o charakterze katastroficznym lub zagrażającym utratą ciągłości działania Banku.
- 6) zapewnienie opłacalności stosowania wybranych metod ograniczania ryzyka, odpowiednio do skali działania Banku i wielkości ryzyka.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym w Banku ukierunkowane jest na:

- 1) działania prewencyjne, związane z identyfikacją i monitoringiem ryzyka prowadzenia operacji, rozpoznawaniem i zapobieganiem powstawaniu zdarzeń ryzyka operacyjnego w trakcie codziennej działalności, a także zapewnienie identyfikacji i oceny ryzyka przed podjęciem istotnych decyzji związanych z wdrożeniem nowych produktów, procesów, systemów;
- 2) osłabianie i niwelowanie skutków zaszytych zdarzeń poprzez przygotowanie odpowiednich procedur i sposobów reagowania pracowników Banku na wypadek zajścia zdarzenia ryzyka operacyjnego, a także poprzez dokonanie przeniesienia

ryzyka na inne podmioty w przypadku opłacalności i dostępności takiej metody dla danego rodzaju ryzyka.

W ramach identyfikacji i pomiaru skutków zdarzeń ryzyka operacyjnego ocenie podlegają zdarzenia związane z ryzykiem braku zgodności. Wszystkie zdarzenia ryzyka braku zgodności są rejestrowane w Rejestrze zdarzeń ryzyka operacyjnego.

W celu ograniczenia ryzyka operacyjnego oraz ryzyka braku zgodności w Banku prowadzi się następujące działania:

1. Rejestrowanie zdarzeń ryzyka operacyjnego oraz ryzyka braku zgodności.
2. Analiza strat z tytułu ww. rodzajów ryzyka.
3. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków ww. zdarzeń.

Organizacja procesu zarządzania ww. ryzykami z uwzględnieniem zadań Zarządu oraz Rady Nadzorczej Banku.

Organizacja systemu przepływu informacji o zmianach przepisów zewnętrznych i wewnętrznych

3. Odpowiednia polityka kadrowa Banku.
4. Wdrażanie i doskonalenie narzędzi informatycznych.
5. Tworzenie planów awaryjnych zachowania ciągłości działania
6. Stosowanie zasad dobrej praktyki bankowej w relacjach z klientami.
7. Okresowa weryfikacja procedur obowiązujących w Banku
8. Szkolenia
9. Kontrola wewnętrzna

Wymienione powyżej działania mają na celu poprawę jakości pracy Banku, co powinno się przełożyć na wzrost pozycji konkurencyjnej Banku.

Cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem walutowym (rynkowym)

1. Zarządzanie ryzykiem walutowym polega m.in. na zawieraniu transakcji o takiej strukturze oraz warunkach, które w najbardziej efektywny sposób zabezpieczają Bank przed potencjalnymi stratami z tytułu zmian kursów walutowych minimalizując związane z nim ryzyko.
2. Podstawowym celem Banku jest utrzymywanie pozycji walutowej całkowitej w wysokości nie przekraczającej 2% funduszy własnych, która nie wiąże się z koniecznością utrzymywania regulacyjnego wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe.
3. Strategią Banku jest prowadzenie konserwatywnej polityki w zakresie ryzyka walutowego, tzn. kształtowanie pozycji w granicach nie wiążących się z koniecznością utrzymywania wymogu kapitałowego, zgodnie z uchwałą KNF w sprawie wyznaczania wymogów kapitałowych banków. Należy podkreślić, że takie podejście nie ogranicza w żaden sposób rozwoju wolumenu transakcji walutowych oferowanych klientom Banku.
4. Na rynku walutowym, Bank przykłada szczególną uwagę do rozwoju operacji z klientami i prowadzi ciągle prace nad rozszerzeniem zakresu i udoskonaleniem oferty produktów i usług. Działania swoje opiera w szczególności na uelastycznieniu oferty produktowej, pozwalającej na lepsze zaspokojenie indywidualnych potrzeb klientów adekwatnie do sytuacji rynkowej.
5. Zgodnie z profilem biznesowym Banku oraz strukturą jego bazy klientów, szczególny nacisk położono na dopasowywanie oferty produktowej i kanałów zawierania transakcji do potrzeb małych i średnich przedsiębiorstw prowadzących wymianę handlową z zagranicą.

Schemat organizacji zarządzania ryzykiem w Banku

